

Державна служба статистики України

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Державної служби
статистики України
10.07.2017 № 162

Зі зміною, затвердженою
наказом Державної служби
статистики України
19.08.2019 № 278

**МЕТОДОЛОГІЧНІ ПОЛОЖЕННЯ
З ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО СТАТИСТИЧНОГО
СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЩОДО ПРОДУКЦІЇ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА
У ПОСТІЙНИХ ЦІНАХ**

Київ – 2017

Державна служба статистики України

Відповідальний за підготовку – директор департаменту статистики сільського господарства та навколишнього середовища Державної служби статистики України Прокопенко О. М.

Методологічні положення з організації державного статистичного спостереження щодо продукції сільського господарства у постійних цінах (далі – Методологічні положення) визначають основні положення та методи проведення цього державного статистичного спостереження.

Методологічні положення підготували фахівці відділу економічних рахунків, зведених і балансових робіт департаменту статистики сільського господарства та навколишнього середовища Державної служби статистики України.

Методологічні положення схвалені на засіданні Комісії з питань удосконалення методології та звітної документації Державної служби статистики України (протокол від 28 квітня 2017 року № 6).

Державна служба статистики України

- вул. Шота Руставелі, 3, м. Київ, 01601, Україна
- телефон: (044) 287-24-22
- факс: (044) 235-37-39
- адреса електронної пошти: office@ukrstat.gov.ua
- веб-сайт: www.ukrstat.gov.ua

Зміст

	Стор.
Передмова.....	4
I. Загальні положення.....	5
II. Визначення термінів і основних понять. Скорочення.....	5
III. Методологічні та організаційні аспекти проведення державного статистичного спостереження.....	6
1. Мета та показники державного статистичного спостереження.....	6
2. Характеристика державного статистичного спостереження.....	7
3. Джерела державного статистичного спостереження.....	7
4. Порядок проведення та розробки державного статистичного спостереження.....	8
5. Поширення результатів державного статистичного спостереження...	10
6. Збереження конфіденційності інформації державного статистичного спостереження.....	11
Список використаних джерел.....	12

Передмова

Методологічні положення визначають методологічні та практичні аспекти організації та проведення державного статистичного спостереження щодо продукції сільського господарства у постійних цінах.

Визначення обсягу продукції сільського господарства в постійних цінах надає можливість представляти його у вигляді довгострокових динамічних рядів. Такі ряди дозволяють визначати тенденції розвитку сільського господарства, оцінювати зміни у порівнянні з будь-яким періодом у динаміці та використовувати їх для макроекономічних розрахунків.

Методологічні положення складаються з передмови, трьох розділів і списку використаних джерел. Вони містять опис мети, термінів і понять, основних характеристик, системи показників державного статистичного спостереження щодо продукції сільського господарства у постійних цінах, порядку та методів його проведення, поширення інформації за результатами цього спостереження.

Методологічні положення призначені для використання фахівцями Державної служби статистики України та її територіальних органів, а також можуть бути корисні для фахівців, які проводять дослідження з питань сільського господарства, інших зацікавлених користувачів.

I. Загальні положення

1. Методологічні положення визначають методологію проведення, порядок розробки та поширення результатів державного статистичного спостереження щодо продукції сільського господарства у постійних цінах.

2. У рамках цього державного статистичного спостереження визначається обсяг продукції сільського господарства у постійних цінах, на основі якого проводиться оцінка тенденцій його зміни у часі, аналіз структури виробництва продукції сільського господарства, які дозволяють оцінити стан сільського господарства в країні.

Перелік видів сільськогосподарської продукції, на основі якого здійснюється розрахунок обсягу продукції сільського господарства у постійних цінах, та постійні ціни на окремі види сільськогосподарської продукції розробляються на державному рівні і є єдиними для всіх регіонів країни.

Зміна постійних цін відбувається з уведенням нового базисного (еталонного) року.

3. Методологічні положення ґрунтуються на нормах законів України "Про інформацію", "Про державну статистику", наказів Держкомстату від 29 грудня 2009 року № 498 "Про затвердження структури плану статистичного спостереження та глосарія до нього", а також ураховують міжнародні та європейські вимоги до статистичної інформації, зокрема Регламенту (ЄС) № 138/2004 Європейського парламенту і Ради від 5 грудня 2003 року відносно Економічних рахунків сільського господарства (з поправками, внесеними Регламентом (ЄС) № 212/2008 від 07 березня 2008 року).

II. Визначення термінів і основних понять. Скорочення

1. Для цілей цих Методологічних положень терміни вживаються в значеннях, визначених глосарієм до плану статистичного спостереження [3], Методологічними положеннями з організації державних статистичних спостережень зі статистики рослинництва [4], Методологічними положеннями з організації державного статистичного спостереження щодо виробництва продукції тваринництва, кількості сільськогосподарських тварин і забезпеченості їх кормами [5], а також у такому значенні:

1) індекс сільськогосподарської продукції – статистичний показник, який відображає рівень змін фізичного обсягу виробництва продукції сільського господарства, виробленого за періоди, що обрані для порівняння;

2) основні види діяльності у сільському господарстві – діяльність з отримання продукції рослинництва (далі – рослинництво) та діяльність з отримання продукції тваринництва (далі – тваринництво);

3) постійні ціни – середньозважені ціни року, прийнятого за основу для порівняння;

4) обсяг продукції сільського господарства у постійних цінах – вартість продукції рослинництва та тваринництва, виробленої упродовж певного періоду часу, у постійних цінах.

2. Скорочення:

КОПФГ – Класифікатор організаційно-правових форм господарювання;

КОАТУУ – Класифікатор об'єктів адміністративно-територіального устрою України;

НПСГ – Номенклатура продукції сільського господарства;

ТОД – територіальні органи Держстату.

СНР – система національних рахунків.

III. Методологічні та організаційні аспекти проведення державного статистичного спостереження

1. Мета та показники державного статистичного спостереження

1. Метою проведення державного статистичного спостереження є формування інформації про обсяг продукції сільського господарства у постійних цінах для аналізу тенденцій його зміни у часі та структури сільськогосподарського виробництва, інформаційного забезпечення системи національних рахунків.

2. Основними статистичними показниками державного статистичного спостереження є:

1) обсяг продукції сільського господарства у постійних цінах за основними видами діяльності у сільському господарстві та категоріями господарств, за звітний період з початку року, звітний місяць, звітний рік;

2) обсяг продукції сільського господарства у постійних цінах у розрахунку на одну особу за основними видами діяльності у сільському господарстві та категоріями господарств, за звітний період з початку року, звітний рік;

3) обсяг продукції сільського господарства у постійних цінах у розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь за основними видами діяльності у сільському господарстві та категоріями господарств, за звітний період з початку року, звітний рік;

4) індекс сільськогосподарської продукції за основними видами діяльності у сільському господарстві та категоріями господарств, звітний

період з початку року до відповідного періоду попереднього року, звітний місяць до відповідного місяця попереднього року, звітний місяць до попереднього місяця звітного року, звітний рік до попереднього року;

5) частка виробництва продукції сільського господарства за основними видами діяльності у сільському господарстві, категоріями господарств, регіонами, за звітний період з початку року, звітний рік.

2. Характеристика державного статистичного спостереження

1. У рамках державного статистичного спостереження щодо обсягу продукції сільського господарства у постійних цінах на основі даних, отриманих за результатами проведення інших державних статистичних спостережень, здійснюється розрахунок показників, зазначених у пункті 2 підрозділу 1 розділу III цих Методологічних положень.

2. Державне статистичне спостереження має такі основні характеристики:

1) вид державного статистичного спостереження: за ступенем охоплення – суцільне, за часом реєстрації даних – поточне (щомісячне);

2) об'єкт державного статистичного спостереження: обсяг продукції сільського господарства виражений у постійних цінах, як результат діяльності господарств усіх категорій;

3) органи, які здійснюють державне статистичне спостереження: Держстат, ГОД;

4) місце проведення державного статистичного спостереження: регіони України;

5) національні та статистичні класифікатори (класифікації/номенклатури), які використовуються при проведенні державного статистичного спостереження: КОПФГ, КОАТУУ, НПСГ.

3. Джерела державного статистичного спостереження

Джерелами даних державного статистичного спостереження щодо продукції сільського господарства у постійних цінах є:

1) зведені дані державного статистичного спостереження "Площі, валові збори та урожайність сільськогосподарських культур" щодо обсягу

виробництва (валового збору) культур сільськогосподарських, загальної площі багаторічних насаджень, площі багаторічних насаджень у плодоносному віці, площі культур багаторічних, посаджених у звітному році, площі посіву культур озимих на зерно та зелений корм, кількості одержаного садивного матеріалу та культур квітково-декоративних, площі, на якій була проведена зяблева оранка ґрунту, площі чорних парів, площі сидеральних парів (люпин та інші зелені культури на зелене добриво) у розрізі категорій господарств, які визначаються відповідно до Методики проведення розрахунків основних статистичних показників виробництва продукції рослинництва [6];

2) зведені дані державного статистичного спостереження "Виробництво продукції тваринництва, кількість сільськогосподарських тварин та забезпеченість їх кормами" щодо живої маси вирощування сільськогосподарських тварин, обсягу виробництва основних видів продукції тваринництва, кількості сільськогосподарських тварин, у розрізі категорій господарств, які визначаються відповідно до Методики проведення розрахунків основних статистичних показників виробництва продукції тваринництва [7];

3) зведені дані державного статистичного спостереження "Чисельність та склад населення" щодо середньої чисельності наявного населення;

4) адміністративні дані щодо земельних площ за власниками та угіддями.

4. Порядок проведення та розробки державного статистичного спостереження

1. Обсяг продукції сільського господарства у постійних цінах розраховується як сума обсягів окремих видів продукції рослинництва та тваринництва, вироблених за певний період часу і оцінених за відповідними постійними цінами. Розрахунки обсягу продукції сільського господарства у постійних цінах та індексу сільськогосподарської продукції проводяться відповідно до Методики розрахунку індексу обсягу сільськогосподарського виробництва [8].

Перелік продукції, на основі якого здійснюється розрахунок, готується на основі НПСГ [9] і є єдиним для усіх регіонів країни.

Постійні ціни на окремі види продукції сільського господарства визначаються як середньозважені ціни товарної та нетоварної частин продукції сільського господарства згідно з Методикою визначення постійних цін для розрахунку індексу обсягу сільськогосподарського виробництва [10].

2. Щомісячні розрахунки обсягу продукції сільського господарства у постійних цінах та показників, зазначених у підрозділі 2 розділу III цих Методологічних положень проводиться в таких розрізах: продукція сільського господарства, продукція рослинництва, продукція тваринництва, господарства

усіх категорій, сільськогосподарські підприємства, господарства населення. Обсяг продукції сільського господарства у постійних цінах формується наростаючим підсумком з початку року. Після визначення остаточних даних державних статистичних спостережень, зазначених у підрозділі 3 розділу III цих Методологічних положень річні дані щодо обсягу продукції сільського господарства у постійних цінах уточнюються.

У щомісячних розрахунках обсягу продукції сільського господарства у постійних цінах перелік продукції змінюється в залежності від періоду року, тобто враховує сезонність виробництва продукції сільського господарства. Дані щодо виробництва продукції рослинництва включаються у розрахунок, починаючи з розрахунку за січень-червень. При проведенні щомісячних розрахунків використовуються окремі агреговані групи продукції та відповідні середні постійні ціни на них, що зумовлено наявним обсягом поточної інформації щодо виробництва продукції сільського господарства, яка розробляється в рамках державних статистичних спостережень, зазначених у підрозділі 3, розділу III цих Методологічних положень.

Середні постійні ціни для агрегованих груп продукції сільського господарства визначаються по кожній категорії господарств і розраховуються щороку як середньозважена величина на підставі даних остаточного розрахунку обсягу продукції сільського господарства у постійних цінах за рік, що є найближчим до проведення розрахунку. Для порівнюваних періодів, що обрані у звітному і попередньому роках, використовуються одні й ті ж самі середні ціни, причому до моменту отримання остаточного розрахунку обсягу продукції сільського господарства за попередній рік використовуються ціни, розраховані на основі остаточних розрахунків обсягу продукції сільського господарства за останній найближчий до розрахунку рік.

При обчисленні щомісячного обсягу продукції сільського господарства у постійних цінах здійснюються дорахунки тієї частини продукції сільського господарства, яка на момент проведення розрахунків не може бути облікована. У зв'язку з цим, з метою запобігання відхилень від фактичних значень показників, після отримання остаточних підсумків за звітний рік здійснюються уточнення і підготовка бази даних за періоди для подальших розрахунків.

3. Річні (остаточні) розрахунки обсягу продукції сільського господарства у постійних цінах та показників, зазначених у підрозділі 2 розділу III цих Методологічних положень проводиться за допомогою спеціально розробленого програмного забезпечення в таких розрізах: продукція сільського господарства, продукція рослинництва, продукція тваринництва за розширеним переліком видів продукції, господарства усіх категорій, сільськогосподарські підприємства, державні сільськогосподарські підприємства, недержавні сільськогосподарські підприємства, фермерські господарства, господарства населення.

4. У разі переходу на нові постійні ціни обсяг продукції сільського господарства за рік, прийнятого за основу для порівняння, розраховується в нових постійних цінах шляхом оцінювання фізичних обсягів виробленої за цей рік продукції в нових постійних цінах. При ретроспективних перерахунках, з метою запобігання можливих структурних змін у динаміці обсягів продукції сільського господарства, прямий перерахунок не проводиться. При перерахунках індекс сільськогосподарської продукції залишаються без змін, а в розрізі категорій господарств і основних видів діяльності сільського господарства можливі незначні відхилення, що зумовлено як ціновими структурними зрушеннями у сільському господарстві, так і змінами у рівнях товарності продукції. Перерахунки для державного і регіонального рівнів проводяться централізовано.

5. Розрахунки обсягу продукції сільського господарства у постійних цінах та індексу сільськогосподарської продукції здійснюються безпосередньо на територіальному рівні. Визначення обсягу продукції сільського господарства у постійних цінах та індексу сільськогосподарської продукції по країні здійснюється на державному рівні шляхом зведення розрахованих регіональних показників.

5. Поширення результатів державного статистичного спостереження

1. Результатами державного статистичного спостереження є статистична інформація щодо обсягів продукції сільського господарства у постійних цінах, індексів сільськогосподарської продукції, структури сільськогосподарського виробництва, яка використовується для розрахунків продуктивності праці в сільськогосподарських підприємствах, узагальнюючих макроекономічних показників по сільському господарству відповідно до СНР, складання економічних рахунків сільського господарства [11].

2. Оприлюднення статистичної інформації, отриманої за результатами проведення державного статистичного спостереження щодо обсягу продукції сільського господарства у постійних цінах здійснюється в терміни, передбачені планом державних статистичних спостережень.

3. Основні публікації за результатами державного статистичного спостереження розміщуються на офіційному сайті Держстату (www.ukrstat.gov.ua) у форматах *.doc, *.xls, *.pdf:

- експрес-випуск "Індекс сільськогосподарської продукції" (щомісячно);
- статистичний бюлетень "Продукція сільського господарства у постійних цінах" (попередні дані) (щорічно);
- статистичний бюлетень "Продукція сільського господарства у постійних цінах" (остаточні дані) (щорічно);
- статистична інформація щодо індексу сільськогосподарської продукції в цілому по Україні та за регіонами (щомісячно).

Також результати цього статистичного спостереження вміщуються в інших статистичних публікаціях: економічній доповіді "Про соціально-економічне становище України", статистичних бюлетенях – "Основні макроекономічні показники соціально-економічного розвитку України", "Соціально-економічний розвиток України", збірниках – "Статистичний щорічник України", "Україна в цифрах", "Україна", "Регіони України", "Сільське господарство України".

Крім цього, дані спостереження використовуються для заповнення запитальників міжнародних статистичних організацій.

4. На запити користувачів органи державної статистики надають відповідну статистичну інформацію в порядку та на умовах, визначених Держстатом.

6. Збереження конфіденційності інформації державного статистичного спостереження

При проведенні державного статистичного спостереження не використовуються первинні дані, які надаються респондентами, тому загрози їх розкриття немає. Зважаючи на це, заходи щодо забезпечення конфіденційності перед респондентами в рамках цього державного статистичного спостереження не проводяться.

Директор департаменту
статистики сільського господарства
та навколишнього середовища

О. ПРОКОПЕНКО

Список використаних джерел

1. Закон України "Про державну статистику" від 17.09.1992 № 2614-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2614-12>
2. Закон України "Про доступ до публічної інформації" від 13.01.2011 № 2939-VІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>
3. Глосарій до плану статистичного спостереження, затверджений наказом Держкомстату від 29.12.2009 № 498 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. Методологічні положення з організації державних статистичних спостережень зі статистики рослинництва, затверджені наказом Держстату від 28.12.2015 № 370 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
5. Методологічні положення з організації державного статистичного спостереження щодо виробництва продукції тваринництва, кількості сільськогосподарських тварин і забезпеченості їх кормами, затверджені наказом Держстату від 22.11.2016 № 219 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
6. Методика проведення розрахунків основних статистичних показників виробництва продукції рослинництва, затверджена наказом Держстату від 25.11.2014 № 363 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
7. Методика проведення розрахунків основних статистичних показників виробництва продукції тваринництва, затверджена наказом Держстату від 22.11.2016 № 220 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
8. Методика розрахунку індексу обсягу сільськогосподарського виробництва, затверджена наказом Держкомстату від 16.02.2009 № 53 (зі змінами, затвердженими наказом Держкомстату від 19.07.2010 № 288 та наказом Держстату України від 07.05.2013 № 140) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
9. Номенклатура продукції сільського господарства (НПСГ), затверджена наказом Держстату від 15.10.2014 № 300 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
10. Методика визначення постійних цін для розрахунку індексу обсягу сільськогосподарського виробництва, затверджена наказом Держкомстату від 22.12.2011 № 363 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
11. Методологічні положення щодо складання економічних рахунків

сільського господарства, затверджені наказом Держстату від 20.06.2014 № 195 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

12. Методологічні положення щодо забезпечення статистичної конфіденційності в органах державної статистики, затверджені наказом Держстату від 15.02.2017 № 41 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
13. Принципи діяльності органів державної статистики, затверджені наказом Державного комітету статистики України від 14.06.2010 № 216 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.